

PREMI EDEBÉ DE LITERATURA JUVENIL

L'ESPERIT DE L'ÚLTIM ESTIU

SUSANA VALLEJO

edebé

SUSANA VALLEJO

L'ESPERIT DE L'ÚLTIM ESTIU

PREMI EDEBÉ
DE LITERATURA
JUVENIL

edebé

Obra guanyadora del Premi EDEBÉ de Literatura Juvenil segons el veredict del jurat format per: Xavier Brines, Victoria Fernández, Anna Gasol, Rosa Navarro Durán i Robert Saladrigas.

Títol original: *El espíritu del último verano*

© Susana Vallejo, 2011

© Ed. Cat.: edebé, 2011

Passeig de Sant Joan Bosco, 62

08017 Barcelona

www.edebe.com

Directora de la col·lecció: Reina Duarte

Disseny de les cobertes: César Farrés

Fotografia de coberta: GettyImages

© *Traducció:* X. Timoneda i E. Vergés-Bó

1a edició, març 2011

ISBN 978-84-683-0164-8

Dipòsit Legal: B. 9530-2011

Imprès a Espanya

Printed in Spain

EGS - Rosari, 2 - Barcelona

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).

*Per a la Vicky,
en record de la Casa de l'Arbre.*

I

Vaig pitjar l'accelerador i vaig entrar a l'autopista tan carregat de dubtes com de llibres la motxilla d'un nen en el seu primer dia de classe. Em preguntava si no devia estar fent l'idiota, perquè per tornar a l'indret on van transcórrer els estius de la meva infantesa i adolescència, m'havia inventat una excusa tan peregrina a la feina que la veu del meu cap s'havia cobert de sospites i desconfiances. M'estava jugant el lloc de treball que tant m'havia costat aconseguir i ho feia per un simple somni.

Perquè aquella nit havia somiat amb la Casa de l'Arbre i amb l'àvia Flor, i ella m'havia pregat que hi tornés.

Quan em vaig despertar, a unes hores intempestives que eren massa matineres per llevar-me però excessivament tardanes per adormir-me un altre cop, vaig sentir com si encara respirés l'aire dels estius de la Casa de l'Arbre. I aleshores, incorporat al llit, amb la màgia del somni i un perfum estrany de gespa acabada de tallar i de fonoll flotant al meu voltant, vaig saber que havia de tornar-hi. Tot d'una, després de tants anys i gràcies

a un somni, havia comprès on estava amagat el tresor. El tresor de la reina mora.

En el somni havia recuperat el que creia haver oblidat, el to de veu de l'àvia, el seu somriure, la seva mirada daurada i totes i cadascuna de les paraules del poema de la reina mora, com si no hagués passat ni una setmana des d'aquell últim estiu a la Casa de l'Arbre.

En el passat, el viatge se'm feia interminable. Com trigàvem a arribar-hi amb el Ford Escort de la mare o amb l'autobús de línia! Però ara la ciutat semblava que s'havia expandit fins al que abans eren masies i camps de conreu, i l'autopista gairebé arribava fins a la urbanització.

La batalla del ciment contra la natura tenia tota la pinta d'inclinar-se cap a la banda del totxo. Amb prou feines havia deixat de veure cases adossades, xalets i polígons industrials quan vaig arribar a la sortida de la costa.

Vaig trigar a reconèixer-la. Havia recorregut mil cops aquell trajecte i, no obstant això, tot era diferent. En la meva memòria continuava viva l'estreta carretera que naixia envoltada de roures que abraçaven el camí amb una carícia vegetal. Sé quina olor feia aquell bosc perquè a l'estiu, en aquell temps, l'aire condicionat era un luxe que pocs cotxes tenien, i nosaltres sempre portàvem les finestretes abaixades. Aquell camí era el de la terra calenta i la molsa a l'ombra dels pins, de les centenàries alzines i de les sureres.

A la primavera era una carretereta onejant que travessava pastures verdes i fresques, i camps de

roselles que esclataven en una explosió vermella, tan vermella com la sang, que esquitxaven els vorals dels camins com si cridessin als quatre vents que s'acostava una altre llarg i nou estiu.

Ara comprovava que aquell camí envoltat d'arbres ja només era un record. Perquè jo circulava per una autovia de quatre carrils que havia engolit el bosc i els camps de roselles. I aquell paisatge silvestre verd i vermell i groc havia estat reemplaçat per diferents i encantadors tons d'asfalt: gris perla, gris fosc, gris marengo...

Vaig pitjar l'accelerador tot preguntant-me si seria capaç de trobar la sortida que em conduiria a la Casa de l'Arbre, perquè també havia desaparegut la masia que anunciava que ens acostàvem a la urbanització i la gran figuera sota la qual sempre hi havia un quisso o dos, i els estables i els cavalls que tant m'havien impressionat en la infantesa.

Vaig tractar d'imaginar-me com convenceria els actuals propietaris de la casa perquè em permetessin entrar, i si seria capaç d'enfrontar-me als records del meu últim estiu allà, l'estiu del tresor de la reina mora, el de la mort de «F».

Em va sorprendre que la sortida que portava al poble estigués clarament indicada amb un rètol enorme.

Em vaig endinsar entre els carrers plens de clots.

I després, allà, a la urbanització, tot semblava igual, com si el temps no hagués transcorregut. Només em va cridar l'atenció la gran quantitat de rètols que anunciaven «Es VEN» des de les tanques i les portes de les cases i parcel·les.

Per això, quan vaig girar el revolt que puja al turó, em va impressionar tant trobar-me que la casa dels veïns, la de la Montse i el Joan, ja no existia.

En el seu lloc, al solar, hi havia munts de sorra remoguda que reposaven al costat de grans roques, piles de troncs tallats i una excavadora que ensenyava les dents, com un monstre groc satisfet després d'haver-se engolit la seva presa.

I al seu costat, esperant el seu torn, innocent i ignorant del seu destí, es trobava impertèrrita la Casa de l'Arbre.

Només aleshores, en contemplar aquell paisatge desolat, vaig comprendre que estaven construint una nova sortida de l'autovia cap a la costa, que la casa dels meus antics veïns ja havia caigut sota les urpes de les màquines excavadores, i que les obres estaven a punt d'empassar-se la casa dels avis.

I vaig somriure, perquè en aquell moment vaig entendre el somni que m'havia portat fins allà.

Mai no m'havia pogut acomiadar de la casa com havia de fer-ho. I ara que era a punt de desaparèixer per sempre m'havia cridat perquè ho fes.

Les cases, segons el que m'explicava la meva àvia, mantenien l'esperit dels seus habitants per sempre. I la Casa de l'Arbre m'havia convidat a visitar-la un altre cop perquè teníem un compte pendent.

Vaig aparcar davant del mur cobert d'heura descontrolada i vaig esquivar un parell de soques d'arbres les arrels dels quals s'estenien cap al cel com urpes desesperades per trobar un lloc nou en el qual arrelar.

Em vaig adreçar cap a la tanca rovellada que encara

conservava restes de pintura verdosa. Vaig treure el cap a l'interior i vaig contemplar la vegetació i les males herbes que envaïen el que havia estat un bell jardí.

El roure immens que donava nom a la casa encara hi era, al costat de l'entrada, desafiant el temps i les excavadores. I allà dalt, imponent però ofegada entre els esbarzers i l'heura, hi havia la casa, la Casa de l'Arbre, tal com la recordava, tot i que maltractada pel pas del temps i clarament abandonada.

Em vaig preguntar quant de temps hauria necessitat la natura per apoderar-se'n. Nosaltres l'havíem venut ja feia sis anys, i allò tenia tot l'aspecte d'estar abandonat des de feia molt.

Vaig observar el cademat rovellat que tancava la reixa. I sense pensar-ho, el peu va buscar la pedra del mur que sobresortia a mitja alçada. Em vaig repenjar a la tanca, i com havia fet mil cops, vaig saltar per sobre.

—He tornat, àvia —vaig murmurar.

La mort anunciada

—**J**a he arribat, àvia —vaig cridar saltant la tanca. Vaig aterrar a la vora de l'immens roure que creixia al costat de la porta. L'àvia Flor estava traginant entre els lilàs. Era una dona rossa i més aviat grassoneta, que quan treballava al jardí es posava unes botes de goma i guants com si es tractés del seu uniforme oficial de feina.

—T'he dit mil cops que truquis al timbre, Fran! M'aixafaràs les flors! I on has deixat la maleta? —em va fer dos petons ràpids, un a cada galta—. Ah! Una motxilla! Au, agafa-la i no la deixis allà abandonada... I per què no m'has avisat que arribaves avui? La teva mare em va dir que vindries demà. L'avi hauria anat a recollir-te... Has vingut en autobús?

Vaig passar de respondre qualsevol de les preguntes, vaig agafar la motxilla i vaig córrer cap a la casa.

—Si m'haguessis avisat, t'hauria preparat escalivada... —va continuar la seva veu rere meu—. Hi ha els oncles a l'habitació de baix!, hauràs de dormir a dalt... Fa fresqueta, hem de buscar una manta.

La veu de l'àvia Flor, que ja parlava per a ella mateixa, es va anar esmoreint.

Vaig pujar l'escala, vaig travessar el porxo i em vaig plantar davant la porta de la casa.

—Ricaard!! —vaig cridar.

Mai no li deia «avi».

—Sóc aquí!!!

—Home, vaja, ves per on qui tenim aquí... Bon dia, Fran.

—Hola, oncle —l'oncle Fidel tenia una barba que gairebé era tota blanca, i segons com, em recordava la del Pare Noel—. El teu avi és a l'hort, allà darrere —va assenyalar cap a la porta de la cuina—. No arribaves demà?

—Doncs no; avui —vaig dir sense ganes de donar explicacions.

Vaig travessar la cuina per sortir al porxo de la part del darrere. El Ricard estava ajupit a l'hort. Com era costum, portava una camisa impecablement planxada per l'àvia i un prehistòric barret de palla. Els seus cabells blancs intentaven escapar-se i flotaven al seu voltant com una aurèola.

—Hola, Ricard.

—Però no arribaves demà? —es va incorporar per abraçar-me.

Vaig arronsar les espatlles.

—He preferit venir avui.

—Jaaa —el Ricard va arrossegar el monosíl·lab i no em va fer més preguntes.

La seva mirada transparent es va posar un moment en la meua i una petita llum d'avinença va lluir en

els seus ulls blaus. Ens enteníem només de mirar-nos. De segur que havia endevinat que havia tingut una esbroncada amb la mare. I que per això havia avançat la meva arribada.

Per evitar d'enfrontar-me al seu escrutini, em vaig dedicar a observar els llustrosos tomàquets que guarnien l'hort, com si fossin el més emocionant del món.

—Aquests no són els tomàquets de cada any... —li vaig dir per comentar alguna cosa.

Ell va apartar de mi la seva mirada i la va deixar vagarejar sobre les plantes.

—No, és clar. Aquests no creixen en penjolls, surten sols, d'un en un. Van al seu aire, com tu, més o menys...

—Jaaa —no em va quedar més remei que acudir al mateix monosíl·lab i arrossegar-lo com havia fet l'avi abans—. Els oncles són aquí... —vaig assenyalar una obvietat només per canviar de tema. Sempre els deia «oncles», tot i que en realitat eren «besoncles».

—Sí, però demà se'n van a Llançà... Tot i que tornaran d'aquí a cinc dies. No ens en deslliurarem tan fàcilment.

Vaig somriure.

Va somriure.

El Ricard i jo ens enteníem a la perfecció.

Després, quan vaig entrar a la casa, em vaig trobar amb la tieta Visi al pis de dalt. Era al bany. La porta estava oberta de bat a bat; ella s'asseia a la tassa del vàter amb els peus dins d'una ribella d'aigua. La Visitación, la Visi per a tothom, era alta i prima, seca

com un pal i amb unes arrugues tan marcades com si les haguessin cisellat en roca viva. No s'assemblava gens a la seva germana, la meva àvia, i tanmateix tenien «alguna cosa» familiar, alguns gestos o la rialla aguda que totes dues reproduïen amb la mateixa cantarella.

—Fran! Quina sorpresa! Va, vine a fer-me un petó. Sí que has crescut des de Nadal... —vaig sentir volar dos petons en l'aire, prop de les meves galtes—. Perdona, fill, però estic fent-me la pedicura.

Em va somriure amb la seva boca perfilada de vermell passió.

La vaig deixar amb els peus en remull i vaig pujar la motxilla fins a les golfes.

Començava un altre estiu a la Casa de l'Arbre. Els peus de la tieta Visi s'estovaven a l'aigua, l'oncle Fidel s'havia apoderat de part de la sala per muntar-hi la seva centèsima maqueta de vaixells, l'àvia tenia cura del jardí i el Ricard, de l'hort. Tan sols hi faltaven l'oncle Frederic i la mare perquè allò es convertís en la mateixa gàbia de grills de cada any.

Només que aleshores no sabia que aquell estiu seria un estiu diferent. L'últim. El del tresor. El de la mort anunciada.

—Has posat les pinces noves al seu lloc?

—És clar! I què fan doncs aquelles vermelles allà amb les altres?

—I tant que les he posat!

La tieta Visi se les va haver amb l'oncle Fidel en l'enèsima discussió absurda. Eren una d'aquelles pa-

relles que es passen la vida discutint-se pels temes més ridículs. Jo tenia clar que continuarien així fins que es morissin; la mare opinava que no, que qualsevol dia ens donarien una sorpresa i es divorciarien. El temps m'acabaria donant la raó: van continuar junts fins que l'oncle es va morir i la tieta Visi es va convertir en una extravagant vídua que el va acompanyar a la tomba un parell d'anys més tard.

—Aquestes maquetes teves t'han begut l'enteniment —va continuar la tieta—. Totes les pinces de la roba estan subjectant pals i fustes!

—Subjecten vergues —va aclarir l'oncle.

—Vergues! Ja parlarem tu i jo de vergues després! Aquests vaixells teus han envaït casa nostra i ara la de la Flor!

Va buscar amb la mirada el suport de la seva germana, a la qual suposava tan farta de les maquetes del seu marit com ella mateixa, però no el va trobar. Lluny d'acovardir-se, va continuar amb el seu atac frontal i el seu etern pla d'assetjament contra l'oncle Fidel.

—Només són un niu de pols, d'àcars i de porqueria... Qualsevol dia els cremaré a les fogueres de Sant Joan.

—Si toques ni que sigui un dels meus vaixells, seré jo qui agafarà totes les teves cremes i potingues i els llançaré a mar.

Jo, que estava protegit de la tempesta al sofà del fons de la sala, parapetat rere un còmic de *La Patrulla X*, no vaig poder deixar d'imaginar-me l'aigua de la mar contaminada pels greixos i ungüents de la tieta. La imatge em va fer estremir.

—A sopaaar!

L'àvia Flor va treure el cap i la seva presència va posar un punt i seguit a la gresca familiar.

A la porta principal de la Casa de l'Arbre s'accedia per una escalinata que naixia al jardí de la part del davant. Aprofitant una irregularitat del terreny, havien construït un porxo amb una teulada d'obra que protegia una taula i unes quantes cadires de vímet. L'àvia l'anomenava «porxo d'estiu» i era allà on acostumàvem a sopar.

Jo no tenia ni idea d'aquestes coses en aquella època, però el Ricard m'explicava que la porta principal estava orientada al nord i el porxo també, així que a l'estiu era un lloc on hi havia ombra gairebé tot el dia. Sempre hi feia fresqueta, allà, i la temperatura era molt agradable.

Per contra a l'hivern hi feia un fred que pelava. Aleshores ocupàvem el «porxo d'hivern». Perquè a la part del darrere de la casa també hi havia un jardí, tot i que una mica més petit que el que acompanyava la porta principal. S'hi podia accedir des de la cuina, i els avis hi havien fet construir una pèrgola sota la qual es refugiava una àmplia taula de fusta amb uns bancs seguits. L'heura s'enfilava per les columnes i al seu costat l'hort del Ricard i un parterre de flors i plantes hi donaven un toc de color. Aquella part de la casa estava orientada cap al sud, i la major part del dia hi tocava el sol. A l'estiu hi feia una calor infernal i ni l'ombra clement de la pèrgola ens permetia gaudir d'aquell porxo en aquella època de l'any.

Doncs bé, durant els estius, aquella idíl·lica estampa del porxo d'estiu disposat per dinar o per sopar es guarnia amb unes misterioses capsetes que penjaven

del sostre i de les columnes, i que no eren altra cosa que trampes per a les vespes i els mosquits. També hi havia col·locades unes cintes enganxoses la finalitat de les quals era atrapar mosques. De manera que al porxo, per deslliurar-nos dels insectes, sempre estàvem acompanyats pels seus cadàvers.

L'àvia Flor mantenia la seva particular guerra contra la natura. Sabia que era una lluita perduda, però de vegades, quan esgrimia un insecticida en aerosol tot perseguint mosquits, arnes o aranyes, cridava com una posseïda: «Guanyareu la guerra! Però aquesta batalla és meva!».

Realment no m'hauria agradat ser un insecte enfrontat a ella. Era una contrincant temible, amb els seus esprais i matamosques.

Aquella nit al porxo d'estiu, l'àvia Flor també hi havia encès algunes espelmes aromàtiques. No cal dir que no tenien cap propòsit romàntic, només pretenia allunyar els mosquits. Però aquella llum tènue donava un aire dens i màgic a la nit. I l'olor de llimona, encara que marejava una mica, tot s'ha de dir, aconseguia crear un encís especial.

L'encís es va trencar quan la tieta Visi va descobrir l'amanida que presidia la taula.

—L'amanida està ofegada en oli i vinagre —va sentenciar amb tristesa, com aquell que veu que s'ofega un gatet a l'aigua.

—A mi m'agrada així —va aclarir l'oncle Fidel.

—Això no és amanida, ni «re». Com us podeu menjar això!

—Qüestió de gustos, Visi —va apuntar el Ricard.

La tieta Visi es va servir una mica d'amanida al plat amb una ganyota de disgust. El Fidel somreia al meu avi. Havia estat un punt per a l'oncle. La resta de la nit van continuar batallant l'un contra l'altre com dos experts espadatxins, de vegades com dos ballarins que seguissin una coreografia delicada, d'altres com directes adversaris que deixaven anar cops precisos per travessar el cor del contrincant.

L'àvia Flor va repartir el pa amb tomàquet.

—Apa, que hi hagi pau... Després de sopar farem una sessió. No ho oblideu.

Per descomptat! Si érem més de tres persones a casa, s'organitzava una sessió. Una sessió d'espiritisme, és clar. Aquestes eren les coses de l'àvia Flor. Hi estàvem tan acostumats com a les seves botes de jardineria o a la seva mania als insectes.

—A veure si els ànims es pacifiquen —va continuar ella—, necessitem un ambient relaxat...

Vaig somriure a l'avi Ricard. Si alguna cosa era impossible entre nosaltres, era precisament això: un entorn pacífic.

—Ja han arribat els veïns, Fran —l'àvia se'm va adreçar directament, com si es tractés d'una innocent i tòpica conversa—. L'Alba també ha vingut...

Ho va deixar caure així, com qui no vol la cosa, com qui deixa anar un peix acabat de pescar en una galleda amb només un pam d'aigua. Així de tramposa i de lliscosa era la qüestió.

He d'explicar això de l'Alba. Els veïns dels avis, la Montse i el Joan, tenien una néta que els acompanyava

durant unes quantes setmanes a l'estiu. Ella es deia Alba, tenia un any més que jo i, quan érem criatures, jugàvem sempre junts al seu jardí o al meu. Érem grans «amiguets», tant que fins i tot van muntar a la tanca que separava la seva parcel·la de la nostra una porta perquè poguéssim passar l'un a casa de l'altre sense cap problema. Com que érem «amiguets perfectes», els nostres avis respectivament ja donaven per fet que acabaríem convertint-nos en uns «nòvios perfectes», i després en un matrimoni perfecte.

Per això, quan vam créixer, l'Alba molt més ràpidament que jo —he de reconèixer-ho— i els nostres interessos van començar a divergir, ells mai no van acabar d'admetre que la nostra amistat hagués llanguit per acabar morint. I per això s'entestaven a organitzar berenars o activitats en les quals ens trobéssim, cosa que no ens feia cap gràcia ni a un ni a l'altre i que evitàvem sempre que ens era possible.

Ara, a l'estiu, quan ens trobàvem, només creuàvem un «Hola, com va?», « Bé, i tu? » o «Fins ara» o «Adéu». Aquesta era la nostra profunda relació: la de dos veïns que es troben dos o tres cops l'any.

—I també hi ha la seva cosina. És molt bufona... —l'àvia tirava directament a matar.

—Molt bufona, Fran —va remarcar el Ricard.

Ah! Si l'avi ho deia, vaja, aleshores és que es tractava realment d'una informació valuosa. Havia de ser «molt bufona» de debò.

—I l'altra gent? —els vaig preguntar sense autèntic interès.

—Alguns ja han vingut, però dels de la teva «pandilla», no n'he vist cap.

L'àvia sempre deia «*pandilla*», cosa que a mi em sonava com si fos del plistocè. Feia anys, uns quants de la urbanització que érem més o menys de la mateixa edat ens ho passàvem d'allò més bé a l'estiu. Però després va començar l'etapa de les parelletes, i els uns van créixer i els altres van desaparèixer, i bé, tot i que sempre estava bé trobar-se amb els vells amics, jo tenia clar que els bons temps per a la «*pandilla*» ja havien passat, i els qui havien estat els meus amics d'estiu ara ni ho eren, ni em venia de gust que ho fossin. Eren simplement antics coneguts.

—...També hi ha la filla de la Joana, que està embarrassada, i el Lluís, el nét del Toni, que s'ha comprat un pis a Calella. Hi ha anat a viure amb la seva nòvia...

Jo ja havia desconnectat. L'àvia Flor feia un repàs dels veïns i dels afers socials de la urbanització que, la veritat, m'importaven un rave.

Em vaig concentrar en el sopar, en l'amanida ofegada en oli i vinagre, i vaig deixar que el rum-rum de la conversa m'acompanyés com un simple soroll de fons.

Havent sopat, l'àvia va encendre més espelmes —no aromàtiques— i va apagar els llums de la casa per començar una «sessió».

Fins on arriba la meua memòria l'àvia organitzava sessions d'espiritisme. Crec que ella i la seva germana Visi eren les hereves d'una generació que va viure la seva primera joventut abans de la nostra Guerra Civil. En aquella època, entre uns determinats estrats de la societat, estaven de moda passatemps tan curiosos

com les sessions espiritistes, o jocs exòtics com el Mah Jong. Després, la guerra es va emportar, a més de la seva joventut i innocència, aquells curiosos usos i costums.

Però a nosaltres ens semblava natural que després de sopar l'àvia Flor tragués el tapet de la *ouija*, que no era altra cosa que un feltre verd que en origen havia servit per jugar a cartes i que ella havia adaptat dibuixant-hi a sobre les lletres de l'abecedari, i un «sí» i un «no» al mig.

Quan va estar tot preparat, ens va demanar silenci.

L'àvia i la tieta Visi van tancar els ulls amb un gest seriós de concentració. Els altres ens vam contemplar, com sempre, amb una barreja d'avorriment i escepticisme.

L'àvia va agafar un got corrent d'aigua, el va bufar, i tots hi vam posar un dit a sobre.

—Ets aquí? Si ets aquí, manifesta't —va convocar l'àvia amb veu ferma.

El got, com la immensa majoria de vegades, s'entossudia a gaudir de la quietud i l'equilibri inherents a la seva condició d'objecte inanimat.

—Si ets aquí, manifesta't —va repetir en un murmur.

—Aquesta nit no és bona per als esperits, Flor —va intervenir la tieta amb una veu gairebé inaudible—. La lluna està creixent, el vent bufa del sud...

—Xssst —va intervenir l'àvia.

Un calfred em va recórrer el cos. No sé si era fruit de la brisa nocturna o d'alguna cosa més... Perquè tot d'una, el got va semblar que vibrava, i tal com havia

vist en altres ocasions, va començar a desplaçar-se pel tapet molt a poc a poc, com si li costés desprendre's dels seu propi pes.

Tots admiràvem amb interès el fenomen. Jo vaig alçar de manera gairebé imperceptible el dit, només per comprovar, com sempre feia, qui era el qui movia el got de debò, però no vaig trobar cap culpable evident.

El got, pel que sembla, es movia tot sol. Perquè li donava la gana. Perquè, potser, com sempre acabava dubtant en les sessions de l'àvia Flor, un esperit errant havia acabat per acostar-se amb curiositat a aquell grup de dementes que érem nosaltres: uns estiuejants ociosos i avorrits.

—Qui ets? —va preguntar l'àvia amb dolcesa.

El got semblava que s'animava, com si li haguessin afectat els whiskys o les ginebres que hagués pogut contenir en el passat, i es va accelerar, fent voltes al tapet sense aturar-se ni mostrar un clar interès per cap de les lletres.

L'àvia el deixava fer. Deia que no s'havia de forçar els esperits; que al capdavant, ja que tenien el detall d'acompanyar-nos, no podíem pretendre a sobre que fessin o diguessin el que nosaltres volguéssim. Per això les sessions de l'àvia es convertien sovint en curiosos exercicis de surrealisme, en els quals ella preguntava una cosa, i el got responia paraules i lletres sense sentit que res tenien a veure amb la qüestió que ella li havia formulat.

Però aquell cop no va ser així.

—Qui ets? —va repetir suaument l'àvia.

I el got va semblar que se centrava i es va col·locar,

clarament, uns instants sobre la «G». I després, amb la mateixa elegància d'un patinador sobre gel, es va desplaçar sobre el tapet verd per arribar a la «I».

Tots aguantàvem la respiració i jo, en un murmuri, intentava ajuntar les peces del puzzle en què s'havia convertit el tapet:

—Gi...

De seguida va volar cap a la «P», i després a la «S»...

Jo no acabava d'entendre el sentit d'allò:

—Gi...p...s...

I finalment, va aterrar a la «Y».

I s'hi va quedar quiet com si esperés resposta.

Llavors ho vaig entendre!

—*Gipsy!* —vaig exclamar.

—Xssst, Déu meu, no cridis, Fran —em va recomanar l'àvia.

—I què és «*gipsy*»? Això és alguna cosa? —va preguntar l'oncle Fidel.

—*Gipsy* és gitano en anglès —els vaig explicar—, com els Gipsy Kings...

—Àngela Maria! No, si ara haurem d'aprendre anglès per parlar amb els esperits, només faltava aquesta! —va remugar l'oncle Fidel.

—Xssst —ens va ordenar que calléssim l'àvia—. Ets un *gipsy*? —va preguntar al got, ignorant-nos a tots.

El got va reprendre la seva dansa i va acabar quiet sobre el «sí». I com si allò l'hagués emocionat en gran manera, va tornar al seu ball boig sobre les lletres en un incompreensible sense sentit.

—Em sembla que *gipsy* no tan sols és anglès —va apuntar neguitosa la tieta Visi —, jo diria que també s'ha usat en...

—Ens has de dir alguna cosa? —la va tallar l'àvia.

El got es va tornar a posar a sobre el «sí» amb la mateixa delicadesa d'una papallona sobre una flor.

—Aleshores, parla.

I sense saber-ho, amb aquelles paraules tan simples, va desencadenar la mort anunciada que ens va turmentar durant aquell estiu.

El got va començar a la «M». I després va buscar, molt a prop, la «O».

Jo anava seguint la paraula fluixet:

—M...o...

Després es va desplaçar fins a la «R». I després va fer una llarga marrada per acabar a la «I».

—Mo...ri...

Va tornar a agafar-li un atac de velocitat i va divagar fins a la «R» i després, com una fletxa, va arribar fins a la «A».

—Morirà! —vaig cridar alhora que un calfred em va fer saltar del seient.

I amb mi, tots els altres es van quedar petrificats i expectants.

El got va continuar la seva boja cursa per aturar-se un instant a la «F».

En aquell moment, sense donar temps que ningú dels presents pogués reaccionar, l'àvia va agafar el got, el va omplir de l'aire de la nit, i va dir gairebé sense respirar:

—Gràcies per haver estat amb nosaltres, *gipsy*—i va bufar el got, com sempre feia en acabar una sessió.

I així, ens vam quedar tots atònits.

Mai no vam saber què dimonis havia volgut dir l'esperit d'aquella nit.

—Flor! —va fer un crit la tieta Visi amb un clar aire recriminatori—. Hauries d'haver-lo deixat acabar...

—Morirà F! —vaig cridar jo alhora que la tieta parlava—. Quina «F»? Qui és «F»? Què és «F»?

L'avi Ricard estava enfonsat a la cadira. Va ser l'oncle Fidel qui el va treure de la seva abstracció.

—«F», vaja. Aquest esperit ha anat a triar una bona lletra. Si hagués continuat, què ens hauria dit?... Morirà el Fidel? Ha! Jo mateix! No tinc ni el més mínim interès... O deus ser tu, Flor?... —a l'oncle li va venir una mena d'atac de riure; quan li va passar, va continuar—: En aquesta família els únics que us salveu sou tu, Ricard —va assenyalar l'avi—, o tu, la meva estimada esposa Visitación... Perquè tenim Fidels, Flors, Francescs —en escoltar el meu nom, se'm van posar els pèls de punta—. Ah! I no ens oblidem del Frederic...

—Ni de la mare —em vaig atrevir a dir amb un fil de veu; perquè ella es deia com la seva mare: Flor.

El silenci es va obrir pas entre nosaltres i es va acomodar tot regnant a la sala.

—Tot això només són ximpleries —curiosament va ser l'àvia Flor la qui va parlar amb un to de veu gairebé musical—. Els esperits no saben el futur, ni poden saber-lo... En tot cas, coneixen el passat perquè el llegeixen en la nostra memòria... —va dir mentre

enrotllava el tapet de la *ouija*—. Apa! S'ha acabat! Qui vol un Tía María?

Era costum prendre una copeta a la nit després de sopar i l'àvia era devota del licor Tía María.

—Jo també, si us plau —va demanar la seva germana Visi.

L'avi Ricard es va aixecar.

—Jo necessito una copa, de debò. Ginebra amb llimona? —va oferir al Fidel.

—Pels «efes»! És clar que sí, més ginebra que llimona avui per a mi.

—Una Coca-Cola, Fran?

Jo encara era menor d'edat, tot i que em faltava ben poc per deixar de ser-ho. Per molt que sabessin que bevia alcohol de tant en tant, no paraven de recordar-me que no ho havia de fer davant d'ells; mai, fins que fos major d'edat.

—...Amb una mica de ginebra? —va continuar el Ricard tot sorprenent-me.

Vaig assentir amb la sorpresa pintada a la cara. Per primer cop em consideraven un adult!

—No et facis il·lusions, Fran —em va aclarir—. Avui beuràs a la salut de tots els «efes» de la casa. Em sembla que ens ho mereixem, després d'aquesta sessió.

L'àvia va fer un gest de disgust, però no va dir res.

Després, tots, més silenciosos i circumspectes que de costum, vam sortir al porxo d'estiu amb les nostres begudes. Feia una nit sense núvols i els estels lluien

sense que la llum d'una diminuta lluna creixent els arrabassés la lluïssor.

Vaig assaborir la mena de *cubalibre* que m'havien preparat amb molta Coca-Cola i gairebé gens de ginebra, i em vaig preguntar què m'oferiria l'estiu que havia començat amb l'anunci d'una mort per a algú que tenia un nom que començava per «F».